

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Assertionvm Theologicarvm Sfortiae Pallavicini Sacrae Theologiae Professoris in Collegio Romano Societatis Iesv. Libri Qvinque

De Sacramentis

Pallavicino, Sforza

Romæ, 1650

Cap. 16. Deciditur quomodò Sacramenta sint caus[a]e gratiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38948

C A P V T XVI.

*Deciditur quomodo Sacramen-
ta sint cause gratia.*

205 **A**sserimus, Sacra-
menta non esse
causas gratiæ per virtutem, &
efficiētiam physicam propriè
dictam. Suadetur primò, quia
cum excluderimus potentiam
obedientialem actiuam in or-
dine ad eiusmodi productio-
nes, sequitur vt si physicè gra-
tiam causarent, eam produ-
cerent per qualitatem sibi im-
pressam à Deo. At hæc quali-
tas videtur impossibilis; gra-
tia enim agnoscitur à Theo-
logis quasi natura quædam
supernaturalis; atque adeò est

O no-

nobilissima qualitatatum possibilium: aliòquin alia nobilior quàm gratia agnoscenda esset in Christo, quæ proinde posita in eius anima fuisset radix gratiæ, quod nemo Theologorum sentit. Quin gratia non esset in nobis prima, & radicalis participatio naturæ diuinæ, si alia qualitas nobilior, & prior inueniretur, à qua gratia ipsa posset emanare. Nec etiã ea qualitas per quam Sacramenta producerent gratiam, posset esse ignobilior, quàm gratia: Nam causa ignobilior non potest producere effectũ nobiliorem se.

206 Quod si respondeas, eam esse causam inadæquatã, ac proinde quamuis ignobiliorem id posse; contrà est; nec enim

enim datur alia cōcausa creata possibilis in ordine ad gratiam. Si respondeas, esse causam instrumentalem, quæ potest esse imperfectior effectui, contrà est, quia vtcumq; possit dari instrumentum causæ creatæ imperfectius eo effectui ad quod est instrumentum, vt aliqui putant de virtute seminis, &c. secùs est de instrumentis Dei. Aliòquin de omni creatura possemus suspicari quòd operetur suos effectus vt instrumentum Dei, ac propterea nunquam ex perfectione effectus colligeremus perfectionē causæ creatæ. Et disparitas à priori inter instrumenta creaturarum, & Dei, est quia cùm creatura nō sit semper, & vbiq; indiguit instrumentis de-

ferētibus eius virtutem ad vā-
ria loca, & per varia tempora;
quæ virtus cūm operetur in
bonum alterius causæ, habet
ex hoc ipso modum operandi
valdē imperfectum adeòque
indicat præcipuam perfectio-
nem non in se ipsa, sed in ea
causa in cuius bonum opera-
tur. At Deus est semper, & vbi-
que, nec proinde instruitur a-
lijs rebus in ordine ad suas a-
ctiones; nec vlla res operatur
in bonum Dei, sed vice versa
Deus operatur in bonū crea-
turarum. Ergò propter similē
rationem, propter quā Deus
non potest habere instrumen-
tum intentionale, hoc est, spe-
ciem impressam, non potest
habere instrumentum physi-
cum: Adeòque virtus per quā
ope.

operatur Deus, non potest ex ratione instrumenti esse imperfectior effectu.

207 Adde, ne in sententia quidem eorum qui concedunt accidentia, ut instrumenta substantiæ, producere substantiam accidentibus nobiliorem, concedi consueuisse vnum accidens ut instrumentum substantiæ tanquam causam proximam adæquatam producere aliud accidens nobilius se. Ac proinde semper ex perfectione talium effectuum arguimus, & metimur perfectionem qualitatum, & virtutum accidentalium, quamuis hæ operentur solùm in ut instrumenta substantiæ. Et ratio discriminis est, quia accidens ita est causa substantiæ in vno genere, ut sit

O 3 esse.

effectus eiusdem in alio longè præstantiore, & magis indicante perfectionem, hoc est in genere causæ finalis, quæ est perfectior medijs, quamuis media sint instrumenta effectiua illius; propter quam rationem etiam materia licet sit causa formæ in vno genere, quia tamen est effectus formæ in genere causæ finalis, simpliciter est ignobilior. At vnum accidens respectu alterius (quod non sit vita intentionalis, quæ sola potest esse finis *qui*, & ad quam concurrat etiam immediatè ipsa substantia) ita est causa vt non sit effectus illius in genere causæ finalis, ac proinde necesse est, vt sit perfectius simpliciter.

208 Accedit, quod eiusmodi

modi qualitas physicè influēs in gratiam non posset poni in omnibus partibus Sacramenti, quippe non existentibus quando producitur gratia, nec constituentibus vnum per se aut vnum continuum, ità vt actio vnius partis possit physicè tribui cæteris. Esset ergo tantùm in vltimo indiuisibili formæ Sacramentalis. Et tamen locutiones scripturæ, & Patrum, ex quibus aduersarij colligunt efficaciam physicam in Sacramentis, siquid probarent, æquè probarent de omnibus partibus. æquè enim loquuntur de aqua, ex. g. ac de verbis.

209 Accedunt aliæ difficultates contrà eiusmodi qualitatem, vtpotè quæ vix expli-

O 4 cari

uari posset num esset spiritua-
lis, an corporea; rursus, quo-
modo non haberet ex natura
sua operari in distans (quod
tamen non videtur naturali-
ter conuenire posse vlli cau-
sæ) nunquam enim vltimum
indiuisibile soni tangit statim
illam personam in qua gratia
pro eo instanti est producen-
da; ergò ea qualitas semper,
adeòq. ex propria institutione
& natura, haberet agere in-
distans.

210 Deniq; vel hæc qua-
litas haberet vim effectiuam
gratiæ in qualibet persona
proxima; & si hoc esset Deus
faceret perpetua miracula
impediendo ne alij iustifica-
rentur; vel in sola persona ta-
liter disposita, & hoc dici non
potest

potest, nam dispositio sæpè est
aliquid ex natura sua imper-
tinens ad gratiam, præteritū,
& distans; vt v.g. si baptismus
conferatur sub conditione :
Si Turca heri saltavit Constan-
tinopoli.

211 Denique in Sacra-
mento valido, & informi con-
fertur postea gratia sine hac
physica efficientia, quippe
Sacramento tunc non existē-
te Nec potest ea vis tribui cha-
racteri producto per Sacramē-
tum. Tum quia in communi
sententia etiam Matrimonium,
& extrema Unctio, quæ non
conferunt characterem, possunt
esse valida, & informia; Tum
quia character nō habet hanc
physicam vim, vt patet quan-
do sine obice producitur. Non

O s er-

ergò idem character, quando Sacramentum est validum, & informe, concurrit physicè ad productionem gratiæ. Et tamen de Sacramento valido, & informi Patres eodem modo loquuntur ac de valido, & formato, in ordine ad effectiõnẽ gratiæ. Sic Aug. l. 3. *de Baptismo* loquẽs de Baptismo accepto à Schismaticis ait. *Tũc incipit valere idem baptismus cum ad Ecclesiæ pacem venerit.* Et paulò post: *ut idem ipse qui propter discordiam foris operabatur mortem, propter pacem intus operetur salutem.*

212 Secundò, asserimus non tribuendam Sacramentis solam causalitatem moralem. Probatum nam causa moralis ad hoc ut sit verè causa

prout

prout ponitur ab Aristotele,
qui 2. Phys. affert præsertim
in illa exemplum causæ effi-
cientis, debet habere aliquam
causalitatem physicam in or-
dine ad agēs morale; causan-
do scilicet physicè species,
quæ causent physicè in eo a-
gente cognitionem &c. Et
hoc modo consiliarius, aut de-
precator dicuntur inter ho-
mines causæ morales. At Sa-
cramenta id non habent re-
spectu cognitionis diuinæ, nam
talis cognitio Dei est impro-
ducta. Ergò nisi haberent cau-
salitatem physicam nil aliud
haberent, quàm esse id quò vi-
so Deus mouetur ad dandam
gratiam. Id autem habet quæ-
libet conditio in ordine ad id
ad quod est conditio. Ergò.

nisi haberent causalitatem aliquam physicam immediatè in gratiam ipsam, non possent dici causa moralis, ac proinde non eximerentur è numero conditionum, neque eis conuenirent quæ dicuntur à Florentino, quòd scilicet *contineant gratiam, & quod eam conferant.*

213 Addi possunt Patres qui videntur agnoscere aliquam immutationem physicam supernaturalem in rebus Sacramentalibus vt conferant gratiam: per quam doctrinam simul excluditur mera causalitas moralis, simul mera eleuatio extrinseca. Sic Ambrosius lib 1. de Sacramentis c. 5. *non sanat aqua nisi Spiritus Sctus descenderit, & aquam con-*
ferat.

De Sacram. Cap. XVI. 325
secrauerit. Chrysoft. homil. 35.
in Ioannem. Aqua, cum Spi-
ritus Sancti susceperit gratiam,
tunc omnia soluit peccata. Et alij
qui à recentioribus conge-
runtur.

214 Nequē dubitari po-
test hanc esse D. Thom. sen-
tentiam: nam præter alia testi-
monia quæ solent afferri, &
quæ ab aduersarijs vtcunque
explicantur de causalitate
morali, luculentissimum est
illud quod habetur 3. p. q. 84.
a. 3. ad 4. vbi ait, nō esse datam
Apostolis potentiam, vt ipsi sa-
narent infirmos, at vt infirmi
ab eorum oratione sanarētur.
Est autem inquit collata ei po-
testas operandi instrumenta-
liter; siue ministerialiter in
Sacramentis, & ideò magis pos-
sunt

*sunt exprimere actum suum in
formis Sacramentalibus; quam
in sanationibus infirmitatum.*

Hæc ille. Sed tota illa causali-
tas moralis, quam aduersarij
agnoscunt in ministro Sacra-
menti reperitur etiam sine du-
bio in impetrante per oratio-
nes miraculosam sanitatem
infirmi; ergò S. Doctor agno-
uit in ministro Sacramenti ef-
ficacitatē aliquam plusquam
moralem.

215 Dicimus igitur tertio
esse in Sacramentis aliquid
plus causalitatis quàm habeat
causa purè moralis, aut mera
conditio, minus autem quàm
habeat causa physicè influēs.
Vtrumque probatum est in
duplici assertione superiore.
Reliquum est explicare quo
modo

modo id contingat. In qua-
re sequimur viam quam pau-
cis indicarunt aliqui ingeniosi
recentiores. Notandū est igi-
tur, in ijs quæ physicè deter-
minant res ad existēdum, esse
triplicem gradū. Alia influunt
in existentiā illius rei; alia per
suā perfectionē eā exigunt, sed
non influunt; alia neq. influūt
neq. exigunt, sed sunt id, quo
posito, aliquid aliud influit,
aut exigit. Ad tertium genus
pertinent conditiones vt ap-
proximatio, coexistentia &c.
Ad secundum genus pertinent
causæ physicè minùs proprię,
vt ex. g. pater respectu animæ
rationalis producēdæ in filio;
quin etiam semen respectu
plantæ in sententia ponente,
animam plātæ produci à Deo

in genere causæ particularis
eò quòd nulla causa ne instru-
mentalis quidem pro ducere
possit effectum se nobiliorem;
Item gratia respectu habituū
supernaturalium, quin & au-
xiliorū, quæ gratia vt existēs
nūc, exigit cōferri auxilia pro
tempore sequenti ad hoc vt
impleantur tunc ea præcepta,
dependentè à quorum im-
pletionè debet ipsa cōseruari.
Deniq; omnis ferè causa cor-
rumpens ita solūm causat, si
tes attentè consideretur. In
hac vltima classe collocamus
Sacramenta, quæ per qualita-
tem supernaturalē relatiuam
ad præteritam promissionem
Dei exigunt physicè, quin
metaphysicè, gratiam produci
à diuina omnipotentia, eamq;
de.

determinant ad ipsius gratiæ collationem.

216 Ex his colligitur primò quomodò omnes partes, quas Sacramentum dicit in recto, cōcurrant ad productionem gratiæ. Omnes enim habent hanc qualitatem supernaturalem relatiuam. Secundò quomodò Sacramēta sint instrumenta Dei: sunt enim id per quod Deus determinat omnipotentiam suam ad productionem gratiæ in bonum, non ipsorum Sacramentorum sed in bonum alterius. Tertiò cur Sancti Patres admirentur omnipotentiam Dei qui per hæc vilia elementa potuerit homines sanctificare; id namque in sententia concedente Sacramentis solam causalitatem

tem

tem moralem vix explicatur; at facilè in nostra. Ea enim est efficacitas diuinæ promissionis, vt Deus alligando illi quâcumq. rem disparatissimam, possit efficere vt res illa trahat per exigentiam metaphysicam quemcumque effectû præstantissimum.

217 Quartò colligitur quomodo hoc idem verificetur de passione Christi, de sâguine, de meritis, denique de humanitate eiusdem, quin de Sacramêto valido, & informi, quibus omnibus Patres, & D. Thomas tribuunt similem efficacitatem in ordine ad nostram iustificationem. Neque obstat, aliqua ex his esse præterita respectu collactionis gratiæ; Tū quia satis est si existât
in

De Sacram. Cap. XVI. 33

in aliquo suo effectu, in quā
tāquā in semine reliquerint illā
qualitatem relatiuam, tum
quia causa quę non agit per
influxum, sed per exigentiam,
nō est necesse quod coexistat;
vt patet in forma exigente,
nunc pro tempore sequenti
conseruationem suarū dispo-
sitionum à quibus pendet; &
in gratia exigente pro tempo-
re sequenti auxilia necessaria
ad eam retinēdam; & in mul-
tis alijs exemplis.

218 Ponimus verò qua-
litate relatiuam, & non pu-
ram relationem prædicamen-
talem ad promissionem vt
præteritam. Nam eiusmodi
relationes, si sunt distinctę, ha-
bent quidem connexionem,
sed non habent vllam exigen-
tiam

tiarn, aut causalitatē, aliòquin relatio quæ nūc est in luna ad præteritam promissionē Dei de resurrectione mortuorum posset dici causa quòd mortui in extremo iudicio resurgant. Non igitur omne id quo posito necesse est aliud poni, exigat vt illud ponatur, quoties talis necessitas prouenit non ex perfectione, aut ex peculiari proportione rei connexę cū tali effectu secundum entitatem specificam ipsius rei consideratae in se ipsa, & prout præscindit à subiecto, in quo recipitur. Hæc enim est ratio, cur vbicationes, & durationes, v. g. ignis, & stupæ, non se habeant per modum exigentiæ, sed per modum puræ conditionis ad calefactionē. Quã-

uis

uis enim hæ determinate v-
bicationes, & durationes sint
physicè connexæ cum calefa-
ctione; id tamen habent ex
natura subiectorum, & non
ex natura vbicationis, & du-
rationis, quatenus præscindit
à certo subiecto: ideò non ad-
dunt aliquam exigentiam su-
prà eam quam supponunt in
subiecto; sed eam tantummo-
dò vltimò complent, & deter-
minant. Secùs est si eadem
considerentur in ordine ad
eos effectus, quos trahunt ra-
tione sui, vt v. g. in ordine ad
cognitionem intuitiuam de
ipsis: hos enim effectus exi-
gunt vt causæ. Similiter ergò,
de relationibus prædicamen-
talibus philosophamur.